

Besluit

Verlening derogatie

Ons kenmerk   ACM/UIT/545072
Zaaknummer   : ACM/20/040967

Besluit van de Autoriteit Consument en Markt op grond van artikel 16, negende lid, van Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit (herschikking) tot verlening van een derogatie naar aanleiding van de aanvraag van TenneT TSO B.V. daartoe.

Samenvatting

TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) heeft een verzoek voor een derogatie overeenkomstig artikel 16, negende lid, van Verordening 2019/943 ingediend.

Op grond van artikel 16, achtste lid, van Verordening 2019/943 dient TenneT, kort samengevat, met ingang van 1 januari 2020 (onverminderd de toepassing van een derogatie overeenkomstig artikel 16, negende lid, van Verordening 2019/943 en/of de toepassing van artikel 15, tweede lid, van Verordening 2019/943) in het flow-based capaciteitsberekeningsproces een minimumcapaciteit aan te bieden in de vorm van een marge die 70% bedraagt van de capaciteit van interne en zoneoverschrijdende kritieke netwerkelementen, met inachtneming van de operationele veiligheidsgrenzen.

Uit artikel 16, negende lid, van Verordening 2019/943 volgt dat een relevante regulerende instantie op verzoek van een transmissiesysteembeheerder een derogatie kan verlenen van artikel 16, achtste lid, van Verordening 2019/943. Een derogatie op grond van artikel 16, negende lid, van Verordening 2019/943 kan om voorzienbare redenen worden verleend wanneer dat nodig is om de operationele veiligheid in stand te houden.

Het verzoek van TenneT heeft betrekking op een derogatie voor lusstromen en uitvalsituaties. TenneT geeft aan dat lusstromen op Nederlandse kritieke netwerkelementen met uitvalsituaties niet kunnen worden begrensd tot een acceptabel niveau doordat TenneT deze niet kan beïnvloeden. De tweede grond voor het derogatieverzoek heeft betrekking op het potentiële gebrek aan mogelijkheden voor redispatch om te voldoen aan artikel 16, achtste lid, van Verordening 2019/943 (zonder de operationele veiligheid in gevaar te brengen) wanneer het netwerk wordt geconfronteerd met een uitvalsituatie.

De Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) verleent de derogatie voor de periode van één jaar startend vanaf 1 januari 2021. Belanghebbenden kunnen tegen dit besluit bezwaar maken bij de ACM.

1 Inleiding en procedure van totstandkoming van dit besluit

1. TenneT heeft op 15 juli 2020 een aanvraag voor derogatie overeenkomstig artikel 16, negende lid, van Verordening 2019/943 ingediend. Naast het derogatieverzoek heeft TenneT (i) het document “*Explanatory note on changes of derogation request 2021 compared to 2020*” (hierna: Explanatory Note) toegezonden met daarin een toelichting van de belangrijkste wijzigingen van het onderhavige derogatieverzoek ten opzichte van de derogatie die door de ACM is verleend bij besluit van 19 december 2019¹ en (ii) een versie van het derogatieverzoek met “*track changes*”.
2. Uit artikel 16, negende lid, van Verordening 2019/943 volgt dat een relevante regulerende instantie op verzoek van een transmissiesysteembeheerder een derogatie kan verlenen van artikel 16, achtste lid, van Verordening 2019/943.
3. Op grond van artikel 16, achtste lid, van Verordening 2019/943 dient, kort samengevat, (onverminderd de toepassing van een derogatie overeenkomstig artikel 16, negende lid, van Verordening 2019/943 en/of de toepassing van artikel 15, tweede lid, van Verordening 2019/943 in het kader van een actieplan²) in het flow-based capaciteitsberekenningsproces een minimumcapaciteit te worden aangeboden in de vorm van een marge die 70% bedraagt van de capaciteit van interne en zoneoverschrijdende kritieke netwerkelementen, met inachtneming van de operationele-veiligheidsgrenzen (hierna: 70% vereiste).³
4. Een derogatie op grond van artikel 16, negende lid, van Verordening 2019/943 kan om voorzienbare redenen worden verleend wanneer dat nodig is om de operationele veiligheid in stand te houden. Dergelijke derogaties worden verleend voor niet meer dan telkens een jaar, of — op voorwaarde dat de afwijking na het eerste jaar aanzienlijk afneemt — voor maximum twee jaar. Een dergelijke derogatie is strikt beperkt tot wat noodzakelijk is om operationele zekerheid te handhaven en leidt niet tot discriminatie tussen interne en zoneoverschrijdende uitwisselingen.

---

¹ Zie het besluit van de ACM van 19 december 2019 in zaak ACM/19/035922.

² In december 2020 heeft de Minister van Economische Zaken en Klimaat een actieplan vastgesteld overeenkomstig artikel 15 van Verordening 2019/943. Dit actieplan voorziet in een lineair traject, met jaarlijkse verhogingen van de capaciteit voor grensoverschrijdende handel totdat de minimumcapaciteit van 70% wordt bereikt uiterlijk op 31 december 2025.¹³ Dit betekent dat de capaciteit die TenneT aanbiedt voor grensoverschrijdende handel moet voldoen aan de in het specifieke jaar geldende minimumwaarde van het lineaire traject.

³ Overeenkomstig artikel 16, achtste lid, van Verordening 2019/943 bedraagt de minimumcapaciteit voor de biedzonegrenzen met een aanpak op basis van gecoördineerde nettotransmissiecapaciteit 70% van de transmissiecapaciteit, met inachtneming van de operationele-veiligheidsgrenzen, na aftrek van uitvalsituaties, als bepaald overeenkomstig de op grond van artikel 18 van Verordening (EG) nr. 714/2009 vastgestelde richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing en congestiebeheer.

5. Voordat de betrokken regulerende instantie een derogatie verleent, raadpleegt zij de regulerende instanties van de andere lidstaten die deel uitmaken van de betrokken capaciteitsberekenningsregio's. Indien een regulerende instantie niet akkoord gaat met de voorgestelde derogatie, beslist ACER of de derogatie moet worden verleend.
6. De inhoud van het derogatieverzoek van TenneT is via de *All Regulatory Authorities Working Group* (hierna: ARAWG) ter beschikking gesteld aan alle regulerende instanties van de Europese Unie. Alle regulerende instanties van de Core capaciteitsberekenningsregio zijn hierbij beschouwd als betrokken regulerende instanties. Daarnaast is via de ARAWG de mogelijkheid geboden aan andere regulerende instanties om zich te melden als betrokken regulerende instanties en aan te geven of zij niet akkoord zijn met het derogatieverzoek van TenneT. Alle betrokken regulerende instanties hebben tot en met 28 augustus 2020 de gelegenheid gehad om het aan te geven indien zij niet akkoord zijn met het derogatieverzoek van TenneT. Geen regulerende instantie heeft aangegeven dat zij niet akkoord is met de derogatieverzoeken van TenneT. Op basis daarvan concludeert de ACM dat na raadpleging van de betrokken regulerende instanties er niet is gebleken dat één of meerdere regulerende instanties niet akkoord is met het derogatieverzoek. Daaruit volgt dat de ACM de beslissingsbevoegdheid behoudt voor het derogatieverzoek van TenneT.
7. Om een zorgvuldige besluitvorming te waarborgen heeft de ACM het voorstel met bijbehorende documenten ter inzage gelegd en gepubliceerd op haar internetpagina. Van de terinzagelegging is kennis gegeven in Staatscourant 41446 van 31 juli 2020. De ACM heeft hiermee belanghebbenden in de gelegenheid gesteld zienswijzen te geven. Naar aanleiding van de terinzagelegging heeft de ACM geen zienswijzen ontvangen.
8. De indeling van dit besluit is als volgt. Hoofdstuk 2 van dit besluit bevat het wettelijk kader. Het ontvangen voorstel en relevante informatie die de ACM naar aanleiding van het voorstel heeft ontvangen, is samengevat in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 bevat de beoordeling van het voorstel en hoofdstuk 5 het dictum.
9. Dit besluit bevat één bijlage. Deze bijlage is onderdeel van het besluit en bevat het derogatieverzoek.

2 Wettelijk kader

10. Uit artikel 16, negende lid, van Verordening 2019/943 volgt dat op verzoek van een transmissiesysteembeheerder van een capaciteitsberekenningsregio de relevante regulerende instantie een derogatie van artikel 16, achtste lid, van Verordening 2019/943 om voorzienbare redenen kan verlenen wanneer dat nodig is om de operationele veiligheid in stand te houden.

3 Het voorstel

11. In het derogatieverzoek geeft TenneT twee gronden aan voor het derogatieverzoek, namelijk lusstromen en uitvalsituaties. Hierna wordt ingegaan op deze twee redenen.

3.1 Lusstromen

12. De eerste voorzienbare reden heeft betrekking op lusstromen. TenneT geeft aan dat lusstromen op Nederlandse kritieke netwerkelementen met uitvalsituaties (Critical Network Elements with Contingencies (hierna: CNECs)) niet kunnen worden begrensd tot een acceptabel niveau doordat TenneT deze niet kan beïnvloeden. Dit draagt bij aan de totstandkoming van een operationeel veiligheidsrisico als de minimumcapaciteit van artikel 16, achtste lid, van Verordening 2019/943 wordt toegepast, aldus TenneT.
13. TenneT geeft onder meer aan dat:
  - a. uit artikel 16, achtste lid, van Verordening 2019/943 kan worden afgeleid dat het maximale niveau van lusstromen is gedefinieerd als de hoeveelheid lusstromen die samen met de betrouwbaarheidsmarges en de interne stromen 30% van de capaciteit van een CNEC benut met inachtneming van de operationele-veiligheidsgrenzen.
  - b. historische data analyses voor de periode januari 2017 tot en met juli 2019 laten zien dat het gemiddelde niveau van lusstromen op Nederlandse presolved CNECs⁴ gewoonlijk boven de 30% van de totale stroom is en dat op specifieke uren bijna de gehele capaciteit wordt benut, waardoor het niveau wordt overschreden dat wordt vereist op grond van artikel 16, achtste lid, van Verordening 2019/943.
  - c. lusstromen die ontstaan in aangrenzende biedzones een consequentie zijn van de netwerk topologie in combinatie met een suboptimale distributie van de productie en vraag. Het kan niet worden verwacht dat dit wordt begrensd door het beschikbaar redispatch potentieel in Nederland. Phase shifting Transformers (hierna: PST's) gelegen aan de Noordoostelijke grens van Nederland kunnen deels helpen de lusstromen te beperken, maar zelfs een geoptimaliseerd gebruik van deze PST's is naar verwachting niet voldoende om het historisch waargenomen niveau van lusstromen te beperken.
  - d. TenneT niet verwacht dat de vastgestelde structurele congestie in aangrenzende biedzones zal verdwijnen op de korte termijn. TenneT verwacht dat lusstromen boven het acceptabele niveau van artikel 16, achtste lid, van Verordening 2019/943 zullen blijven ten minste voor de duur van deze derogatie.⁵

---

⁴ De set van CNECs die de omvang van het flow-based domein bepalen.

⁵ Zie het derogatieverzoek van TenneT, overweging 9.

3.2 Uitvalsituaties

14. De tweede voorzienbare grond voor dit derogatieverzoek heeft betrekking op het potentiële gebrek aan mogelijkheden voor redispatch om te voldoen aan artikel 16, achtste lid, van Verordening 2019/943 (zonder de operationele veiligheid in gevaar te brengen) wanneer het netwerk wordt geconfronteerd met een uitvalsituatie. TenneT geeft onder meer aan dat:
- a. met een zekere frequentie langdurige uitvalsituaties worden voorzien ten gevolge van het netwerk investeringsplan in Nederland (inclusief upgrades van bestaande corridors) en dit wordt door TenneT gezien als voorzienbaar.
  - b. deze netwerkinvesteringen nodig zijn om het netwerk geschikt te houden overwegende de toekomstige energiemix als gevolg van de gestelde klimaatdoelen (namelijk het Klimaatakkoord van 28 Juni 2019) en om te voldoen aan de minimumcapaciteit van Verordening 2019/943.
  - c. in een geplande of niet geplande uitvalsituatie de netwerkcapaciteit wordt gereduceerd en interne stromen op de overige kritieke netwerkelementen toenemen in vergelijking met de situatie waarin niet sprake is van een uitvalsituatie.
  - d. het kan gebeuren dat de beschikbare mogelijkheden voor redispatch onvoldoende zijn om te voldoen aan het 70% vereiste wanneer moet worden omgegaan met de toename van interne stromen.
  - e. Doordat de day-ahead capaciteitsberekeningsmethodologieën voor de Core, Hansa en Channel capaciteitsberekeningsregio's nog niet zijn geïmplementeerd, TenneT er niet op kan vertrouwen dat regionale coördinatiecentra concluderen dat de beschikbare corrigerende maatregelen in de capaciteitsberekeningsregio of tussen capaciteitsberekeningsregio's niet toereikend zijn om het lineair traject (van het actieplan) te bereiken met inachtneming van de operationele veiligheidsgrenzen in overeenstemming met artikel 16, derde lid, van Verordening 2019/943.
  - f. TenneT niet structureel kan vertrouwen op grensoverschrijdende redispatch omdat de methodologieën van artikel 76 van *Verordening (EU) 2017/1485 van de Commissie van 2 augustus 2017 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende het beheer van elektriciteitstransmissiesystemen* en artikel 35 van *Verordening (EU) 2015/1222 van de Commissie van 24 juli 2015 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing en congestiebeheer* nog niet van toepassing zijn en niet worden verwacht van toepassing te zijn voor 31 december 2021. Grensoverschrijdende redispatch kan voorzien in efficiënte maatregelen om de operationele veiligheid te handhaven vooral in situaties met een (lokaal) beperkt nationale mogelijkheden voor redispatch. Bestaande redispatch contracten kunnen niet structureel worden gebruikt vanwege handmatige procedures en de beperkte zichtbaarheid op de toekomstige beschikbaarheid van mogelijkheden voor redispatch.

- g. het derogatieverzoek voor uitvalsituaties wordt verwacht minder relevant te zijn in de toekomst vanwege de implementatie van de methodologieën in paragraaf 5 van het derogatieverzoek⁶ waardoor er meer structurele redispatch mogelijkheden zullen komen.⁷

15. In de Explanatory Note geeft TenneT onder meer aan dat TenneT ten opzichte van de bij besluit van 19 december 2019 verleende derogatie in het derogatieverzoek een wijziging heeft doorgevoerd waardoor ook niet-geplande uitvalsituaties een valide reden kunnen zijn voor het afwijken van het minimum niveau van grensoverschrijdende capaciteit dat moet worden aangeboden.⁸ TenneT geeft aan niet-geplande uitvalsituaties, net zoals geplande uitvalsituaties, als een goede reden te zien om af te mogen wijken. In beide gevallen is de fysieke netwerkcapaciteit verlaagd en interne stromen op de overblijvende kritieke netwerkelementen nemen toe in vergelijking met een situatie dat er geen uitvalsituatie is, aldus TenneT. Ook geeft TenneT in de Explanatory Note aan dat wordt verduidelijkt in het derogatieverzoek dat het gedeelte van de derogatie over uitvalsituaties ook betrekking heeft op alle High Voltage Direct Current (HVDC) kabels (NorNed, COBRACable en BritNed) en hun convertor stations.⁹

3.3 Toelichting TenneT overeenstemming derogatieverzoek met artikel 16, negende lid, van Verordening 2019/943

16. TenneT geeft aan dat dit derogatieverzoek in overeenstemming is met artikel 16, negende lid, van Verordening 2019/943 omdat de redenen voor het verzoek om derogatie voorzienbaar zijn, de derogatie vereist is om de operationele veiligheid te handhaven en de derogatie strikt beperkt is tot wat noodzakelijk is.¹⁰
17. TenneT geeft aan dat, met erkenning van de beperkingen vanwege de afwezigheid van de methodologieën genoemd in paragraaf 5 van het derogatieverzoek¹¹, structureel beschikbare mogelijkheden voor redispatch zullen worden gebruikt om congestie op te lossen in het day-ahead tijdsbestek nadat de day-ahead marktkoppeling heeft plaatsgevonden. Alleen indien de operationele veiligheid niet kan worden gehandhaafd (onder meer door een gebrek aan

---

⁶ Dit zijn de (i) day-ahead capaciteitsberekeningsmethodologieën overeenkomstig artikel 21 van de CACM Verordening, (ii) methodologie voor de regionale coördinatie van de operationele veiligheid overeenkomstig artikel 76 van de SO Verordening, (iii) methodologie voor gecördineerde redispatching en compensatiehandel (countertrading) overeenkomstig artikel 35 van de CACM Verordening en (iv) kostendelingsmethodologie voor redispatching en compensatiehandel overeenkomstig artikel 74 van de CACM Verordening.

⁷ Zie het derogatieverzoek van TenneT, overweging 10.

⁸ Zie de Explanatory Note, pagina 3.

⁹ Zie de Explanatory Note, pagina 3.

¹⁰ Zie het derogatieverzoek van TenneT, overweging 11.

¹¹ Zie de methodologieën genoemd in voetnoot 6.

mogelijkheden voor redispatch) zal de capaciteit voor grensoverschrijdende handel in het capaciteitsberekingsproces worden gereduceerd, aldus TenneT.¹²

18. TenneT geeft verder aan dat de methodologische benadering zoals beschreven in het derogatieverzoek het mogelijk maakt om zo laat mogelijk in het capaciteitsberekingsproces aannames te maken op basis van de meest accurate informatie over de netwerksituatie. Deze benadering verlaagt de omvang van de derogatie in vergelijking met een benadering die van een vaste waarde voor de derogatie uitgaat. De methodologische benadering voorkomt een over- of onderschatting van de daadwerkelijke behoefte voor een derogatie. Een vaste waarde in de derogatie zou leiden tot onnodige veiligheidsmarges gezien (i) de variëteit aan situaties die zouden moeten worden afgedekt, (ii) de intrinsieke onzekerheid van systeembeheer en het gebrek aan zichtbaarheid van de intenties van aangrenzende Lidstaten met betrekking tot de benadering van de implementatie van artikel 16 van verordening 2019/943 en mogelijk artikel 15 van verordening 2019/943. Gezien het feit dat lusstromen naar hun aard een variabel patroon volgen, zou de inefficiëntie van een vaste waarde significant en structureel zijn, aldus TenneT.¹³
19. Met betrekking tot het vereiste in artikel 16, negende lid, van Verordening 2019/943 dat een derogatie niet mag leiden tot discriminatie tussen interne en zoneoverschrijdende uitwisselingen geeft TenneT aan dat dit wordt voorkomen door de derogatie. De methodologische benadering zoals beschreven in artikel 3 van het derogatieverzoek verzekert dat, zelfs in een situatie waarin sprake is van lusstromen boven een acceptabel niveau, het geaccepteerde niveau van interne stromen in de capaciteitsberekening wordt gereduceerd om discriminatie tussen interne grensoverschrijdende stromen te voorkomen indien de minimumcapaciteit die beschikbaar wordt gesteld voor grensoverschrijdende handel lager is dan het lineaire traject¹⁴, aldus TenneT.
20. In artikel 6 van het derogatieverzoek staat een duur van de derogatie van één jaar genoemd startend vanaf 2 januari 2021.
21. Het derogatieverzoek is opgenomen in de bijlage bij dit besluit.

4 Beoordeling

22. De ACM concludeert dat de door TenneT aangedragen gronden voor een derogatie voorzienbare redenen betreffen waarvoor overtuigend is beargumenteerd dat een derogatie benodigd is om de operationele veiligheid in stand te houden. Verder concludeert de ACM dat het derogatieverzoek (i) strikt beperkt is tot wat noodzakelijk is om de operationele veiligheid te handhaven en (ii) niet leidt tot discriminatie tussen interne en zoneoverschrijdende uitwisselingen.

---

¹² Zie het derogatieverzoek van TenneT, overweging 11.

¹³ Zie het derogatieverzoek, overweging 11.

¹⁴ Van het actieplan.

23. Gezien het voorgaande verleent de ACM de derogatie (i) voor lusstromen en (ii) geplande en ongeplande uitvalsituaties voor één jaar vanaf 1 januari 2021 op grond van artikel 16, negende lid, van Verordening 2019/943 onder de voorwaarde dat TenneT voldoet aan de in hoofdstuk 5 van dit besluit gestelde voorwaarde.

5 Dictum

24. Op basis van de voorgaande overwegingen verleent de Autoriteit Consument en Markt de derogatie voor (i) lusstromen en (ii) geplande en ongeplande uitvalsituaties.

25. De derogatie voor (i) lusstromen en (ii) geplande en ongeplande uitvalsituaties wordt verleend voor de periode van één jaar startend vanaf 1 januari 2021.

26. De Autoriteit Consument en Markt verbindt aan de goedkeuring de volgende voorwaarde:

Uiterlijk op 30 juni 2021 dient TenneT bij de ACM een rapport in te dienen waarin TenneT invulling geeft aan de verplichting van artikel 16, negende lid, van Verordening 2019/943 om een methodologie en projecten te ontwikkelen en te publiceren die voorzien in een langetermijnoplossing voor de aangelegenheid waarop de derogatie betrekking heeft.

27. Van dit besluit wordt mededeling gedaan in de Staatscourant. Voorts publiceert de Autoriteit Consument en Markt dit besluit op de internetpagina van de Autoriteit Consument en Markt.

28. Dit besluit treedt in werking op 18 november 2020.

's-Gravenhage,

Datum: 16 november 2020

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,
w.g.

mr. P.C.M. Bijlenga
Teammanager Directie Energie

Als u belanghebbende bent, kunt u schriftelijk bezwaar maken tegen dit besluit. Stuur uw gemotiveerde bezwaarschrift naar de Autoriteit Consument en Markt, Juridische Zaken, postbus 16326, 2500 BH Den Haag. Dit moet u doen binnen zes weken na de dag waarop dit besluit bekend is gemaakt. In uw bezwaarschrift kunt u de Autoriteit Consument en Markt verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de bestuursrechter.

Bijlage: derogatieverzoek